

AO ve KOOPERATİFLERDE GENEL KURUL TOPLANTI ve KARAR YETERSAYILARINA UYULMAMASININ SONUÇLARI ve İPTAL KARARININ ETKİLERİ

*Prof. Dr. İsmail KAYAR**

Bu çalışmada önce anonim ortaklıklarda ve kooperatiflerde toplantı ve karar yetersayılarına uyulmadan yapılan genel kurul toplantıları ve bu toplantılarda alınan kararların batıl mı yoksa iptal edilebilir mi olduğu üzerinde durulacaktır. Daha sonra ise, TTK. m. 381 gereğince mahkeme kararıyla iptal edilen genel kurul toplantısında seçilmiş olan yönetim kurulunun yetki ve görevlerinin iptal kararının kesinleşmesine kadar devam edip etmediği ve yönetim kurulunun bu dönemde yaptığı işlerin geçerli olup olmadığı, diğer ifadeyle iptal kararlarının geçmişe etkili olarak uygulanıp uygulanmayacağı ve bunun sınırları üzerinde durulacaktır.

I – Genel Kurul Toplantı ve Karar Yetersayılarına Aykırılığın Yaptırımı

KoopK. m. 45/3 gereğince, genel kurul toplantı nisabı ana sözleşmede gösterilir. Ancak yapı kooperatiflerinin genel kurul toplantılarında ortakların en az 1/4'ünün şahsen veya temsilen hazır bulunması gerekir. Gerek Yargıtay 11. HD'nin kararlarında gerekse doktrinde genel kurul toplantı yetersayılarının toplantı süresince devam etmesi gerektiği, aksi takdirde yapılan toplantının ve alınan kararların kanuna aykırı olacağı kabul edilmektedir.

“Kanuna aykırılık” BK. m. 19'da butlan sebebi olarak düzenlenmişken ayrıca genel kurul kararlarının geçersizliği bağlamında TTK. m. 381'de ve KoopK. m. 53'de iptal sebebi olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde emredici kanun hükümlerine aykırılığın butlan yaptırımına tabi olacağı, buna karşılık emredici olmayan kanun hükümlerine aykırılığın ise iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olacağı genel olarak kabul edilmektedir. Buna karşılık, anonim ortaklıkta ve kooperatiflerde toplantı ve karar yetersayılarını dü-

* Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

zenleyen hükümlerin emredici mi yoksa düzenleyici mi oldukları, buna bağlı olarak, toplantı ve karar yetersayılarına uyulmadan yapılan toplantıların ve alınan kararların ne tür bir sakatlık yaptırımına tabi olacağı hususu doktrinde tartışmalıdır. Bu konuda doğru bir sonuca varılabilmesi için, toplantı ve karar yetersayılarını düzenleyen TTK ve KoopK hükümlerinin emredici olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Çünkü, bu hükümlerin emredici hükümler olarak nitelendirilmesi halinde bunlara aykırılığın yaptırımını *yokluk veya butlan*, bu hükümlerin emredici olmadığı kabul edildiği takdirde ise bu hükümlere aykırılığın yaptırımını *iptal edilebilirlik* olacaktır.

Doktrinde bazı yazarlar toplantı ve karar yetersayılarını düzenleyen hükümlerin emredici nitelikte olduğu ve bu hükümlere riayet edilmeden yapılan toplantıların ve alınan kararların yokluk veya butlan yaptırımına tabi olacağı görüşündedirler¹.

Moroğlu ise, toplantı ve karar yetersayılarını düzenleyen TTK. m. 372 hükmünün emredici nitelikte olmadığı, buna bağlı olarak toplantı ve karar yetersayılarına uyulmadan alınan genel kurul kararlarının yokluk veya butlanla malul olmayacağı, aksine bu kararların iptal edilebilir kararlar olduğu görüşündedir. Moroğlu'na göre; "...TTK'nun 372. maddesinde yer alan "esas mukavelede aksine hüküm bulunan haller hariç olmak üzere..." ibaresinden anlaşılacağı üzere toplantı yetersayısı ile ilgili hüküm emredici olmayıp "yedek" bir hükümdür. Halbu ki, daha önce belirttiğimiz üzere, bir kararın unsurlarını, yani varlığı koşullarını belirleyen kurucu nitelikteki hükümler mutlak emredici ve herhalde uyulması gerekli olan hükümlerdir. Kaldı ki, TTK'nun 372. maddesi ile birlikte 388, 389 ve 391. maddeleri hükümleri öncelikle genel kurul toplantılarına uzak kalan halihazır pay sahiplerinin korunmasını öngörmektedirler. Eğer bu pay sahipleri genel kurula haklı olarak katılamamış olmalarından ötürü kararların iptalini talep edemeseydiler, o zaman amaca uygun bir yorumla haklı çıkarlarını yokluk müeyyidesiyle korumanın kamu çıkarı bakımından kaçınılmaz olduğu

¹ Hayri DOMANIÇ, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi C. II, İstanbul 1988, s. 883. ; Reha POROY (Tekinalp/Çamoğlu) Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 9. Bastı, İst. 2003, s. 401. Poroy, toplantı yetersayılarına uyulmadan alınan kararların yokluk-butlan yaptırımına tabi olacağı görüşünde olmakla birlikte, toplantı yetersayılarının esas sözleşme ile hem artırma hem azaltma yönünde değiştirilebileceği görüşündedir. (s. 400). Oysa esas sözleşme ile aksi kararlaştırılabildiğine göre bu hükümlerin emredici olmadığı sonucuna ulaşmak daha isabetlidir.

belki söylenebilirdi. Fakat TTK'nun 381. maddesi genel kurula katılmamış bulunan kimselere de iptal davası hakkını tanımaktadır. Şu halde kanunun toplantı yetersayısıyla ilgili hükümlerine aykırılık halinde genel kurulun ve bu kurulda alınan kararların yokluğunu kabule imkan yoktur; aksine, bu durumda hatalı olarak toplanmış bir genel kurul söz konusudur bu kurulda alınan kararlar da iptal edilebilir kararlardır"².

KoopK. m. 45/3'de "*toplantı nisabı ana sözleşmede gösterilir*" denilerek kooperatiflerde toplantı yetersayılarının ana sözleşmeyle serbestçe belirlenebileceği ifade edilmiştir. Anonim şirketler yönünden ise TTK. m. 372'de "*esas mukavelede aksine hüküm bulunan haller hariç olmak üzere*" denilmek suretiyle olağan-adi toplantı yetersayılarını düzenleyen kanun hükümlerinin emredici olmadığı, esas sözleşmeyle aksine düzenlemeler yapılabileceği açıkça belirlenmiştir. Bu bakımdan olağan toplantı ve karar yetersayılarını belirleyen kanun hükümlerinin emredici değil, düzenleyici olduğu açıktır. Buna bağlı olarak, basit toplantı ve karar yetersayılarına uyulmadan yapılan toplantıda alınan kararların TTK. m. 381 ve KoopK. m. 53 hükümleri gereğince "kanuna aykırılık" kapsamında iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olacağı kabul edilmelidir. Buna karşılık ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayılarına aykırılığın yaptırımı ise yokluk veya butlan olarak değerlendirilmelidir. Zira ağırlaştırılmış yetersayılar özel amaç taşıyan, aksi kararlaştırılmayan emredici kanun hükümleriyle düzenlenmiştir^{3, 4}.

Hirş'e göre anonim ortaklığın hukuk güvenliği bakımından genel kurul kararlarının her halükarda iptal edilebilir kararlar olduğunu kabul etmek doğru olur. Yukarıda belirtildiği şekilde toplantı ve karar yetersayılarına aykırılığın yaptırımını yokluk veya butlan olarak kabul eden Poroy, Hirş'e de atıf yaparak, kanuna aykırı genel kurul kararlarının yok veya batıl kararlar mı yoksa iptal edi-

² Erdoğan MOROĞLU, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 4. Bası, İstanbul 2004, s. 107.

³ Genel kurulun adi toplantı ve karar yetersayılarına aykırılığın yaptırımının iptal edilebilirlik olduğu görüşünde olan Moroğlu, ağırlaştırılmış nisapları düzenleyen hükümlere aykırılığın yaptırımının ise butlan olduğu görüşündedir. Yazara göre "Şüphesiz, TTK'nun 372. maddesinde öngörülen nisap hükmü hariç olmak üzere, 388. maddedeki ağırlaştırılmış yetersayıların aksini, yani bu yetersayıların azaltılmasını konu edinen ana sözleşme değişikliği niteliğindeki genel kurul kararları batıldır. Çünkü, bu hükümler nisbi emredici niteliktedirler" Age. s. 107, 108.

⁴ E. Hirş, Ticaret Hukuku Dersleri, 3. Bası, İstanbul 1948, s. 298.

lebilir kararlar mı olduğu hususunda tereddüt edilen durumlarda hukuk güvenliği bakımından bunların iptal edilebilir kararlar olduğunu kabul etmenin gerekli olduğunu ifade etmektedir⁵.

Toplantı ve karar yetersayıları gibi genel kurul toplantılarına davetin nasıl yapılacağı ve toplantıların zamanı da kanunda düzenlenmiştir (KoopK. m. 45, TTK. m. 364, 368). Yargıtay, yerleşik içtihatlarında toplantıya davet merasimini ve toplantının zamanını düzenleyen kanun hükümlerine aykırılığı, yokluk-butlan bir yana tek başına iptal sebebi dahi saymamakta, ayrıca bu toplantılarda alınan kararların kanuna, ana sözleşmeye veya dürüstlük kurallarına aykırı olmasını aramaktadır.

Genel kurul kararları için yokluk veya butlanın tespiti davası yerine iptal davası açılmasının mümkün olup olmadığı hususu da doktrinde tartışılmış ve yokluk veya butlana yol açan bir kanuna aykırılığın TTK'nun 381. maddesi gereğince açılan bir iptal davası ile ileri sürülmesine hukuki bir engel olmadığı belirtilmiştir. Buna gerekçe olarak her iki davada da hükümsüzlüğün sağlanmasının amaçlanması, daha hafif kanuna aykırılıkların dahi iptal sebebi olması dikkate alındığında daha ağır aykırılıklar bakımından evleviyetle iptal davası açılabileceği, davacının mevcut kanuna aykırılığın yokluk-butlan sebebi mi yoksa iptal sebebi mi olacağını baştan bilemeyebileceği, hakimin iptal istenmesine rağmen re'sen yokluk-butlan kararı verebileceği belirtilmiştir⁶. Uygulamada, davacı taraf yokluk-butlan iddialarında bulunduğu halde mahkemeler tarafından sıklıkla genel kurul kararlarının iptaline karar verilmektedir. Bu uygulama, doktrindeki basit toplantı ve karar yetersayılarına aykırılığın yaptırımının iptal edilebilirlik olduğu ve tereddüt halinde kanuna aykırılığın iptal sebebi sayılacağı yönündeki görüşlerle tamamen uyumludur.

Bir hukuki işlemin şekli unsurlarını belirleyen emredici hukuk kurallarına dahi aykırılık sebebiyle hukuki işlemin mevcudiyet kazanamaması halinde hukuki işlemin yokluğundan, işlemin özüne ilişkin emredici hukuk kurallarına aykırılık halinde ise butlandan söz edilir. Genel kurul kararlarının sakatlığı yönünden, ortada şeklen dahi bir genel kurul kararı mevcut değilse veya şeklen bir karar bulunmakla birlikte özü itibarıyla emredici kanun hükümlerine aykırıysa yokluk veya butlandan söz edilebilir. Mesela, hiçbir toplantı yapılmadan yazılan kararların, pay sahibi olmayan kimselerin katılımıyla yapılan toplantının ve alı-

⁵ POROY, (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, s. 416, 417.

⁶ MOROĞLU, age. s. 149, 150, 183.

nan kararların, genel kurul toplantısına davete ve toplantı yetersayılarına ilişkin kanun hükümlerine hiçbir şekilde uyulmadan alınan kararların ve yönetim kuruluna seçilmesi kanunla açıkça yasaklanan kimselerin seçilmesine dair kararların yokluk veya butlan yaptırımına tabi olması düşünülebilir. Ancak, genel kurul toplantısına çağrı merasimine esas itibarıyla uyulmuş, çok sayıda ortak toplantıya katılmış, toplantının başında toplantı yetersayısının mevcut olduğu hazirun cetvelinden tespit edilmiş ve sonradan salonu terk edenler sebebiyle toplantı yetersayısının mevcut olup olmadığı tartışmalı hale gelmiş ise artık yokluk-butlan değil TTK. m. 381 gereğince *iptal edilebilirlik* yönünden bir değerlendirme yapılması daha isabetli olur.

Kooperatiflerde ve anonim şirketlerde genel kurul toplantı ve karar yetersayılarına uyulmadan yapılan toplantıların ve alınan kararların akıbeti hakkında Yargıtay'ın kararları da çelişkilidir. Yargıtay bazı kararlarında toplantı ve karar yetersayılarına uyulmadan alınan genel kurul kararlarının batıl olduğunu bazı kararlarında ise iptal edilebilir kararlar olduğunu kabul etmektedir.

Yargıtay, genel kurulun toplantıya çağrılmasına dair yönetim kurulu kararının, yönetim kurulu toplantı yetersayılarına uyulmaması sebebiyle geçersiz olmasını, genel kurul kararlarının iptali için tek başına yeterli bir sebep olarak kabul etmemiştir⁷.

TTK tasarısının 445. ve 446. maddelerinde, mevcut kanunda olduğu gibi kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırı genel kurul kararları aleyhine iptal davacı açılabilirliği belirtilmekte, ayrıca genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve bunun genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahiplerinin, toplantıda hazır bulunmuş ve karara karşı olumsuz oy kullanmamış olsa dahi iptal davası açabilecekleri düzenlenmiştir.

Bu durumda, genel kurul toplantı ve karar yetersayılarına uyulmaması halinde, toplantı ve karar yetersayıları için gerekli pay veya oy farkını sağlayan, ancak usulüne uygun olarak toplantıya davet edilmeyen pay sahipleri bu toplantıda alınan kararlar hakkında iptal davası açabileceklerdir.

Tasarıda, hangi genel kurul kararları için yokluk-butlan, hangileri için iptal davası açılacağı hususu, butlana sebep olan durumlar örnek niteliğinde sayılmak suretiyle nispeten açıklığa kavuşturulmuştur. Tasarıya göre özellikle, genel kuru-

⁷ Y. 11. HD, T: 10.11.1986, E/K : 5896/5850; Y. 11. HD, T: 17.10.1991, E/K: 2632/5437.

la katılma, asgari oy, dava, bilgi alma, inceleme ve denetleme hakları gibi kanundan kaynaklanan pay sahibinin vazgeçilmez haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran ve anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunmasına dair hükümlerine aykırı olan genel kurul kararları batıl kararlar olarak kabul edilmiştir (Tasarı m. 447).

Tasarının 447. maddesinde butlana sebep olan özel durumlar sayıldıktan sonra “paysahibinin kanundan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran” ve “anonim şirketin temel yapısını bozan” kararların da batıl olacağı belirtilerek, batıl-iptal edilebilir kararlar ayırımı bakımından iki temel ilke belirlenmiştir.

Tasarı yasalaştıktan sonra, 447. maddesi dikkate alınarak, genel kurul toplantı ve karar yetersayılarına uyulmadan alınan kararlar hakkında, özellikle bazı pay sahiplerinin genel kurul toplantısına davet edilmediği veya oy kullanmasına haksız olarak müsaade edilmediği durumlarda, yetersayılar için gerekli pay ve oy farkını sağlamadan da paysahiplerinin genel kurula katılma hakkının ortadan kaldırıldığı ve kanundan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki oy hakkının sınırlandırıldığı veya ortadan kaldırdığı gerekçesiyle butlan davası açılacaktır.

II- İptal Kararının Etkileri (Seçim Kararı İptal Edilen Yönetim Kurulunun Durumu)

TTK. m. 383 gereğince “Kararın iptaline dair ilam, kat`ileştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder”. KoopK. m. 53/son gereğince “bir kararın bozulması bütün ortaklar için hüküm ifade eder”. KoopK`da kararın kesinleşmesi hakkında bir açıklık yoksa da bu kanunun 98. maddesinde anonim şirket hükümlerine yapılan atıf sebebiyle kooperatif genel kurul kararlarının iptaline dair ilamlar da ortaklar hakkında ancak kesinleştikten sonra hüküm ifade edecektir.

TTK Tasarısında, (m. 450) iptal kararının etkisini düzenleyen TTK. m. 383`de esasta bir değişiklik yapılmamaktadır. İki tali konuda yapılan değişiklik ise, iptal kararları gibi butlan kararlarının da kesinleştikten sonra hüküm ifade edeceği ile kesinleşen mahkeme kararının ticaret siciline tescil edilmesinin yanı sıra şirketin internet sitesine de konulacağı yönündedir.

Seçilmelerine dair genel kurul kararı iptal edilen yönetim kurulunun görevde kaldığı süre içinde iyiniyetli üçüncü kişilerle temsil yetkisi çerçevesinde giriştiği ilişkiler bakımından iptal veya geçersizliğin tespitine ilişkin kesin hüküm geçmiş etkili değildir; yani yönetim kurulunun sonradan kesin olarak iptal edi-

len (veya geçersizliği tespit edilen) karara dayanarak üçüncü kişilerle temsil yetkisi çerçevesinde yaptığı işlemlerin hükümsüz kaldığı ileri sürülemez. TTK. m. 321/1 ve 4 gereğince iyiniyetli üçüncü kişiler ortaklığın konusuna giren tüm hukuki işlemlerin temsile yetkili kişilerce ortaklık adına yapılabileceğini kabul etmekte haklıdırlar⁸.

Kesinleşmiş iptal kararlarının ortaklar arası iç ilişkide geçmişe etkili olarak hüküm ve sonuç doğuracağı, buna karşılık seçim kararı iptal edilen yönetim kurulunun şirket adına iyi niyetli üçüncü kişilerle yaptığı hukuki işlemlerin geçerli olduğu genel olarak kabul edilmekle birlikte, bu ikisi arasında kalan bazı işlemler yönünden de farklı bir değerlendirme yapılması yerinde olur. Şöyle ki; yönetim kurulu seçiminin yapıldığı genel kurul toplantısı hakkında iptal davası açılan durumlarda iptal davasının görülmesine başlamak için geçecek süre, yargılama ve karar süreci ile temyiz süreci dikkate alındığında kararın kesinleşmesi bazen yıllarca sürebilmektedir. Neticede iptal kararı verilip bu kararın kesinleşmesi halinde, bu süre içinde göreve seçilen kooperatif veya şirket yönetim kurulunun tüm yaptığı işlemlerin geçersiz sayılması ciddi sorunlara sebep olabilir. Yargılama ve kararın kesinleşmesi döneminde ya kooperatif yönetimi hiçbir işlem yapmadan beklemek durumunda kalacak ya da yaptığı tüm işlemlerin geçersizliğiyle karşı karşıya kalabilecektir. Bu bakımdan yargılama devam ederken kooperatif yönetim kurulunun kanuna, ana sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına uygun olarak yaptığı iş ve işlemlerin geçerli olacağı kabul edilmelidir. Tıpkı seçim kararı iptal edilen yönetim kurulu üyelerinin iyi niyetli üçüncü kişilerle yaptığı hukuki işlemlerin geçerli olduğu gibi, yargılama döneminde kooperatif yönetim kurulunun kanuna, ana sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına uygun olarak gerçekleştirdiği iş ve işlemlerin de iptal kararından etkilenmeyeceği kabul edilmelidir. Aksi takdirde, seçim kararı alınan genel kurul kararları hakkında iptal ihtimalini ve bu durumda yaptığı tüm işlemlerin geçersiz sayılacağı şüphesini taşıyan kooperatif yönetim kurulu iş yapma konusunda çok çekingen davranacak, bu da kooperatifin ve ortakların aleyhine bir durum yaratacaktır.

Doktrinde ve Yargıtay kararlarında bu görüşü destekleyen görüş ve kararlar vardır. Moroğlu'na göre, "Seçimine dair genel kurul kararının iptali için açılan dava devam eden yönetim kurulu tarafından yapılan davet kural olarak geçerlidir. Çünkü iptal edilebilir kararlar mahkemece kesin hükümlerle iptal edilinceye kadar geçerlidirler. Açılmış olan iptal davası olumlu sonuçlanır ve yönetim ku-

⁸ MOROĞLU, age, s. 270.

rulunun seçimine dair karar kesin hükümle iptal edilirse... hukuk güvenliği bakımından bu davetin ve bu davet üzerine toplanan genel kurulun almış olduğu kararların geçerli sayılması doğru olacaktır⁹.

Yargıtay 11. HD'nin 06.07.1978 tarih ve 3158/3661 E/K sayılı kararı tam bu konuyla ilgilidir. Bu davada 1975 yılında yapılan genel kurul toplantısı, yerel mahkemece iptal edilmiş ve iptal edilen genel kurulda seçilen yönetim kurulu tarafından daveti yapılan 1976 ve 1977 tarihli genel kurul toplantılarının ve bu toplantılarda alınan kararlarının batıl olduğuna karar verilmiş ve butlanın tespiti için yeterli olacağına ayrıca iptal kararı verilmesi gerekmediğine hükmedilmiştir. Bu kararda mahkeme sırf çağrının yetkisiz kişilerce (seçim kararı iptal edilen yönetim kurulu tarafından) yapıldığı gerekçesiyle iptal kararı vermiştir. Yargıtay 11. HD. 1975 tarihli genel kurul kararlarının batıl değil, iptal edilebilir kararlar olduğunu, yerel mahkemenin de zaten TTK. m. 381 gereğince iptal kararı verdiğini, bunun sonucu olarak da 1975 tarihli genel kurulda yönetime seçilenlerin bu kararın iptaline kadar görev yapabileceklerini ve buna bağlı olarak iptal kararına kadar yaptıkları işlerin ve aldıkları kararların geçerli olacağını kabul etmiş ve yerel mahkemenin kararını bu gerekçelerle bozmuştur.

Yargıtay 11. HD'nin ilke niteliğindeki bu kararının ilgili konumuzla ilgili kısımları şöyledir. “Şayet karar, içeriği ve esasa ilişkin öğeleri yönünden BK'nun 19 ve 20. maddelerinde yazılı olduğu gibi kamu düzenine, yasanın kati surette emrettiği hukuki kurallara veya adaba ve ahlaka aykırı yahut konusu imkansız ise o zaman kararın mutlak butlan ile sakat olduğu kabul edilmelidir. Batıl kararlar başlangıçtan itibaren hükümsüz olduklarından sonradan geçerli hale getirilmezler. Bu tür kararların batıl olduğunu tespit ettirmek yetkisi butlanla ilgisi olan herkese aittir. Açılacak tespit davası TTK'nun 381. maddesinde öngörülen dava açma koşullarına ve hak düşürücü süreye tabi değildir.

Eğer karar, içeriği itibariyle yasanın emredici değil de, yorumlayıcı kurallarına aykırı ise ya da yasada yazılı şekil koşulu eksik olarak yerine getirilmiş ise o takdirde ortada, iptali mümkün bir karar var demektir. İşte TTK'nun 381. maddesindeki “kamuna aykırı” umumi heyet kararları deyimiyle bu tür kararlar kastedilmek istenmiştir. Burada daha ziyade ortakların menfaatlerini koruyan hukuk kurallarının ihlali söz konusudur.

⁹ MOROĞLU, age, s. 75.

Bu itibarla yoklukla veya mutlak butlanla sakat olan kararların bu madde kapsamına gireceği düşünülemez.

Kabili iptal kararlar, başlangıçta geçersiz olmadıkları için iptal edilinceye kadar sağlıklı bir kararın hukuki sonuçlarını meydana getirirler. İptal davası açılrsa dahi durum değişmez ve karar yönetim kurulunca uygulanmaya devam edilir. Ancak, mahkemece verilecek bir tedbir kararı, uygulamayı geri bıraktırır”.

Yargıtay daha yeni tarihli bir kararında¹⁰, benzer görüşünü tekrar etmiş ve önceki yıl yapılan genel kurulun iptal edilmesi üzerine, iptal edilen genel kurulda seçilen yönetim kurulunun düştüğü ve kooperatifin organsız kaldığı bu bakımdan sonraki genel kurulların da geçersiz olduğu iddialarıyla açılan davada, bu yönde verilen yerel mahkeme kararını bozmuştur. Kararda, *iptal edilen genel kurul toplantısında alınan kararların iptal edilebilir nitelikte kararlar olduğu, iptal edilinceye kadar geçerli bir kararın hüküm ve sonuçlarını doğurdukları, iptal davası açılrsa dahi bu kararların icrasının etkilenmeyeceği ve iptale kadar bu kararlara dayanılarak yapılan işlemlerin geçerli olduğu belirtilmiştir. Aynı kararda isabetli olarak “... iptaline karar verilen olağanüstü genel kurulda seçilen yönetimin faaliyetinin engellenmesine yönelik mahkemece verilmiş bir tedbir kararı da bulunmamaktadır. Dolayısıyla, iptal kararının kesinleşmesi anına kadar yapılan işlemlerin ve yetkisiz oldukları gerekçesiyle çağrısını yaptıkları genel kurulların yok hükmünde kabul edilmesi doğru değildir”* denilmiştir.

Yargıtay’ın görev süresi biten yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya davete yetkili olduğuna ve yenisi seçilinceye kadar görevine devam edeceğine dair çok sayıda kararı vardır. Seçilmelerine dair genel kurul kararı iptal edilen yönetim kurulu üyeleri, iptal kararı kesinleşmeden önce yapılan ikinci veya sonraki genel kurul toplantılarında ibra edilmiş ve/veya tekrar yönetim kuruluna seçilmişlerse, bu durum genel kurul tarafından yönetim kurulu üyelerine güvenileceği ve önceki işlemlerinin onaylandığı şeklinde de değerlendirilebilir.

Yargıtay, görev süresi biten kooperatif yönetim kurulunun yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar görevine devam edeceği gibi ihraç kararı dahi verebileceği görüşündedir. Yargıtay 11. HD’nin 29.05.1996 tarih ve 3299/3924 E/K sayılı kararında “...yenisi seçilinceye kadar önceki yönetim kurulunun yetki ve görevlerinin devam etmesi gerektiği halde, mahkemece bundan zuhul edilerek yönetim

¹⁰ Y. 11. HD. 06.12.2004 T, 13585/11983 E/K .

kurulunun teşekkülü itibariyle ihraç kararı veremeyeceğine ilişkin gerekçesi doğru değildir” denilmektedir.

Kanaatimizce iptal davasına ilişkin yargılama süreci boyunca yönetim kurulunun kanuna, ana sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına uygun olarak yaptığı tüm iş ve işlemlerin geçerli olduğu kural olarak kabul edilmelidir. Çünkü, *ilk olarak*, TTK. m. 383’de iptal kararlarının ancak kesinleştikten sonra pay sahipleri hakkında hüküm doğuracağı açıkça kabul edilmiş, buna karşılık bu kararın geçmişe etkili olacağına dair bir düzenlemeye yer verilmemiştir. *İkinci olarak*, TTK. m. 382 gereğince hakkında iptal davası açılan kararların mahkeme tarafından uygulanmasını durdurmak mümkündür. Bu hükümde mahkemeye yönetim kurulu üyelerini ve denetçileri dinledikten sonra kararın uygulanmasını durdurma imkanı verilmiştir. Bu iki gerekçe birlikte değerlendirildiğinde, mahkeme tarafından, hakkında icranın durdurulması kararı verilmeyen genel kurul kararlarının neticede iptaline karar verilir ve bu karar kesinleşirse, yargılama süresince kooperatif yönetim kurulunun aldığı kararların ve yaptığı işlemlerin kanuna, ana sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına uygun olduğu takdirde geçerli olduğu kabul edilmelidir. Kesinleşen iptal kararının hiçbir sınırlama olmaksızın geçmişe etkili olarak hüküm doğuracağı kabul edilirse, gerek ortaklar gerek yönetim kurulu gerekse üçüncü kişiler yönünden hukuki işlem güvenliği kalmayacaktır. Kooperatif ortaklarının ve üçüncü şahısların kendileriyle iş ve işlem yapan kooperatif yönetiminin seçiminin sağlıklı olup olmadığını, ileride bu seçim kararının iptal edilip edilmeyeceğini bilmesine imkan olmadığına göre, bunların sözkonusu durumu dikkate almaları da beklenmemelidir.

Netice olarak, kooperatif yönetim kurulunun seçimine dair genel kurul kararı hakkında iptal davası açılması ve neticede iptal kararı verilip bu kararın kesinleşmesi halinde, seçim kararı iptal edilen yönetim kurulunun bu dönemde yaptığı iş ve işlemlerin kanuna, ana sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına uygun olması halinde geçerli olacağı, TTK. m. 382 gereğince uygulamayı durdurma kararı verilmedikçe bu işlemler yönünden iptal kararının geçmişe etkili olmayacağı kanaatindeyim.

Özellikle açılan davada uygulamanın durdurulması veya şirkete kayyım tayini gibi taleplerde bulunulmuş ve bu talepler mahkeme tarafından reddedilmiş ise neticede iptal kararı verilse dahi kararın kesinleşmesine kadar yönetim kurulunun yaptığı iş ve işlemlerin geçerli olduğu tereddütsüz şekilde kabul edilmelidir. Çünkü yargılama sırasında bu husus açıkça tartışılıp reddedildiğine göre, neticede verilen iptal kararının hiçbir sınırlama olmaksızın geçmişe etkili oldu-

ğunu kabul etmek, mahkemeden daha önce talep edilen ve açıkça reddedilen bir hususun, yorum yoluyla sağlanması anlamına gelir. İcranın geri bırakılması ve kayyım tayin edilmesi talepleri daha önce açıkça reddedildiğine göre iptal kararı, hukuka uygun yönetim kurulu karar ve işlemleri yönünden yalnızca ileriye etkili olarak hüküm doğuracaktır.

SONUÇ

1- Kooperatif ve anonim ortaklık genel kurul toplantı yetersayılarını düzenleyen KoopK. m. 45/3 ve TTK. m. 372 hükümleri ana sözleşme ile aksi kararlaştırılabilen ve emredici olmayan hükümlerdir.

2- Usulüne uygun olarak toplantıya davet edilen, başta gerekli toplantı yetersayılarıyla toplantıya başlayan, ancak toplantı devam ederken bir kısım ortakların toplantıyı terk etmeleri sebebiyle toplantı yetersayısı düşen kooperatif genel kurulu ve bu toplantıda alınan kararlar KoopK. m. 53 (TTK. m. 381) hükmü gereğince kanuna aykırılık sebebiyle iptal edilebilir kararlardır.

3- Toplantı yetersayıları bulunmadan alınan genel kurul kararlarının yokluk veya butlan yaptırımına tabi olduğu kabul edilse dahi, KoopK. m. 53'e (TTK. m. 381) göre bunlar için de iptal davası açılabilir ve iptal kararı verilebilir.

4- TTK. m. 383 gereğince, genel kurul kararlarının iptali kararları pay sahipleri hakkında hükmün kesinleşmesinden sonra uygulanabilir. İptal kararları iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından zaten geçmişe etkili olamaz. Ortaklar yönünden ise yönetim kurulunun kanuna, ana sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına uygun olarak aldığı kararlar ve yaptığı işler yönünden iptal kararının geçmişe etkili olmayacağı, bunlar yönünden geçmişe etkili uygulamanın hukuk güvenliği ile bağdaşmayacağı ve yönetim kurulunu çalışamaz hale getireceği kanaatindeyim.

5- Seçim kararı iptal edilen yönetim kurulunun, iptal kararı kesinleşinceye kadar görev ve yetkilerinin devam edeceği, bu dönemde aldığı kanuna, ana sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına uygun kararların ve yaptığı işlerin sırf seçim kararının iptal edilmesi sebebiyle geçersiz olmayacağı görüşündeyim. Özellikle, yönetim kuruluna seçilme kararının iptali talebiyle açılan davada icranın geri bırakılması ve kayyım tayini taleplerinin reddedildiği durumlarda iptal kararının kesinleşmesine kadarki sürede, ihraç kararları da dahil olmak üzere yönetim kurulunun usulüne uygun olarak aldığı tüm kararların geçerli olduğu kanaatindeyim.

6- TTK Tasarısında, hangi genel kurul kararları için butlan, hangileri için iptal davası açılacağı hususu, butlana sebep olan durumlar örnek niteliğinde sayılmak suretiyle nispeten açıklığa kavuşturulmuştur. Tasarıya göre özellikle, genel kurula katılma, asgari oy, dava, bilgi alma, inceleme ve denetleme hakları ile sermayenin korunmasına dair hükümlere aykırı genel kurul kararları batıl kararlar olarak kabul edilmiştir. Tasarının 447. maddesinde butlana sebep olan özel durumlar sayıldıktan sonra “paysahibinin kanundan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran” ve “anonim şirketin temel yapısını bozan” kararların da batıl olacağı belirtilerek, batıl-iptal edilebilir kararlar ayrımı bakımından iki temel ilke belirlenmiştir. Tasarının iptal kararlarının etkisini düzenleyen 450. maddesi ise TTK. m. 483’e göre esas konumuz yönünden bir değişiklik getirmemektedir.